

Společná zemědělská politika a Green Deal – co nás čeká 2023+

Ing. Vlastimil Zedek

ředitel odboru environmentálního a ekologického zemědělství

Workshop Organická hmota – budoucnost organické hmoty pro půdy v ČR

10. – 11. listopadu 2022, Náměšť nad Oslavou

OBSAH

- ☛ Zelená dohoda pro Evropu a Strategie „Farm to Fork“**
- ☛ Legislativní balíček Fit for 55**
- ☛ Uhlíkové zemědělství**
- ☛ Bioplynové stanice a biometan**
- ☛ Společná zemědělská politika**

Zelená dohoda pro Evropu

Publikována v prosinci 2019, cíle:

- dosázení klimatické neutrality (nařízení EU 2021/1119 – klimatická neutralita EU do roku 2050 a snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 oproti 1990),
- posílení udržitelnosti výrobních postupů a ochrana ŽP,
- transformace ekonomiky EU ve prospěch konkurenceschopnosti, modernizace a efektivity využití zdrojů

Příspěvek je nutný ze všech oblastí ekonomiky

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

[Common Agricultural Policy reform and the European Green Deal](#)

[Common Agricultural Policy Strategic Plans](#)

[Organic Farming Action Plan](#)

[EU agri-food promotion policy](#)

[Welfare of farmed animals](#)

[Sustainable use of pesticides](#)

[Nutrition labelling](#)

Strategie Evropské komise Farm to Fork

- **Ústřední prvek realizace EGD v zemědělství**, strategie byla publikována 20. 5. 2020.
- Zaměřena na **posílení udržitelnosti v potravinových systémech**, prezentována jako příležitost pro zlepšení životního stylu, zdraví a životního prostředí.
- Cílem je **nastavit systém odměn a pobídek** tak, aby producenti přešli na udržitelné postupy.
- Evropská komise zároveň představila související **strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030** zaměřenou na větší ochranu a udržitelné využívání biodiverzity.
- Obě strategie se vzájemně posilují a propojují přírodu, zemědělce, podniky a spotřebitele, s cílem zvýšení udržitelnosti.
- Evropská komise stanovila velmi ambiciózní cíle, nebyla však tak podrobná ve stanovení konkrétních postupů, jak cílů dosáhnout, ve **vyhodnocení dopadů** - analýzu dopadů jako první vyhotovilo USDA.

United States Department of Agriculture

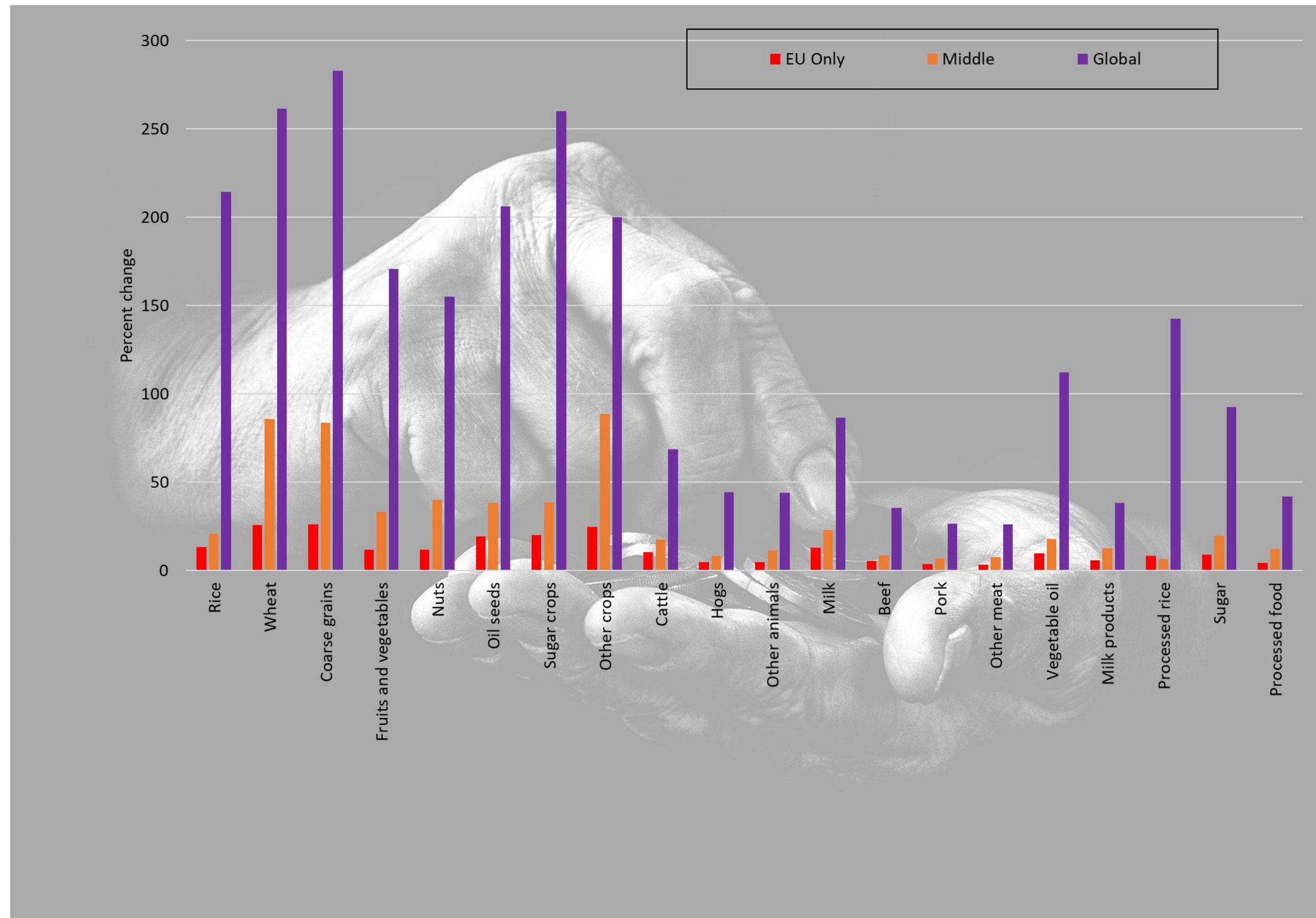
Economic and Food Security Impacts of European Union Farm to Fork Strategies

USDA and V4 Perspectives: The Farm to Fork Strategy
March 25, 2021

Jayson Beckman, Maros Ivanic, Jeremy Jelliffe, Felix Baquedano, and Sara Scott

Results: Global Food Price Changes by Commodity

Major Impacts:

Substantial increases
in agricultural
commodities
and food prices

Internal USDA Use Only

Farming Under EU Green Deal's Farm to Fork

Agriculture input reduction results in:

- Production declines
- Food price increases
- Agricultural trade decreases
- Food insecurity increases
- Economy shrinks

Ambiciózní cíle do roku 2030

Omezit používání pesticidů a s ním související rizika o 50 % a snížit o 50 % používání nebezpečných pesticidů

Snížit únik živin alespoň o 50 % a **snížit používání hnojiv o nejméně 20 %**

Snížit prodej antimikrobiálních látek používaných pro hospodářská zvířata a akvakulturu v celé EU o 50 %

Využívat nejméně 25 % zemědělské půdy v EU k **ekologickému zemědělství** a významně rozšířit ekologickou akvakulturu

Cíl - Snížit únik živin a snížit používání hnojiv

- Nadměrné množství použitých živin (zejména N a P) je **zdroj znečištění** ovzduší, půdy a vody a **zdroj emisí skleníkových plynů**, tzn. je zde negativní dopad na ŽP a změnu klimatu.
- **9. 11. 2022 – publikováno sdělení EK k zajištění dostatku a cenové dostupnosti hnojiv.** EK shrnuje příčiny globální krize na trhu s minerálními hnojivy – následek narušení dodavatelských řetězců během pandemie COVID-19 a energetické krize a také jako druhotného efektu války na UA. Mezi zmíněnými řešeními figurují mj. vnitrostátní nouzové plány pro zajištění přístupu k zemnímu plynu výrobcům hnojiv, využívání krizového rámce pro státní podporu. **EK bude prosazovat, aby budoucí revize Strategických plánů SZP vedly zemědělce k ještě efektivnějšímu využívání hnojiv.**
- **Snahou ČR je:**
 - **zajistit používání hnojiv v zemědělství v nezbytně nutné míře;**
 - **podpořit vhodné formy aplikace živin a hnojení s využitím moderních technologií (např. precizní zemědělství);**
 - **snížit spotřebu minerálních hnojiv využitím druhotných zdrojů živin – komposty, kaly, vedlejší živočišné produkty atd.;**
 - **v budoucnu využít nové techniky šlechtění (New breeding techniques).**

Situace na trhu s hnojivy

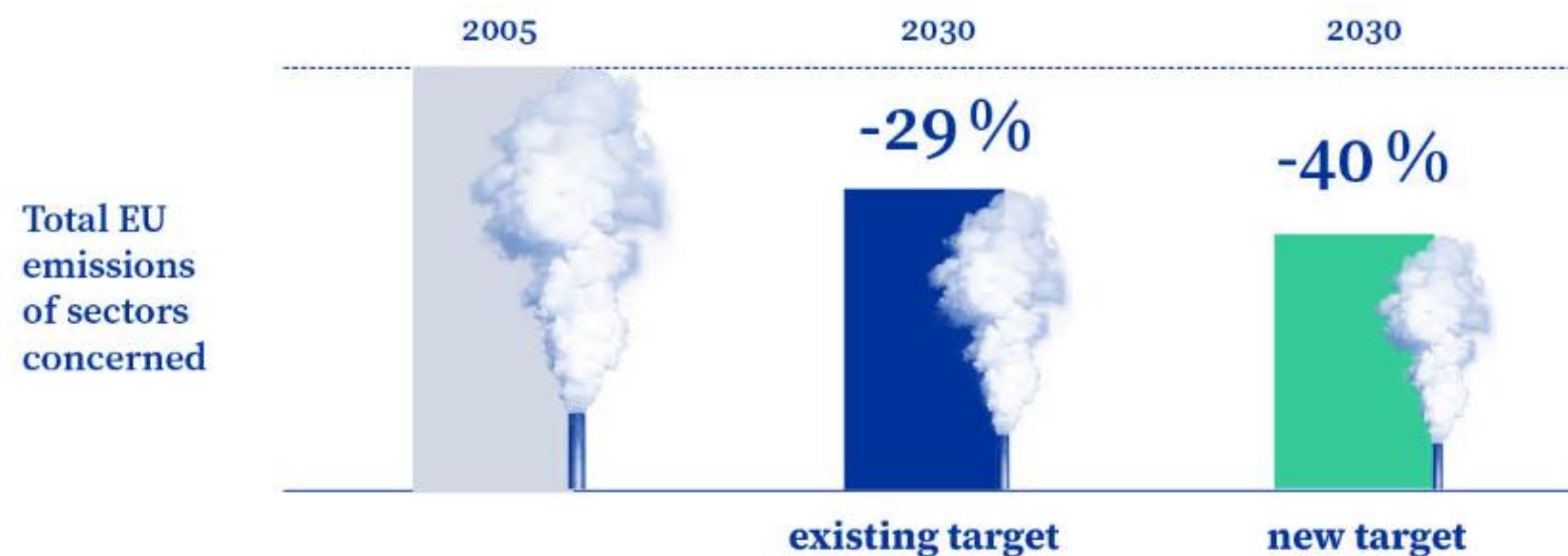
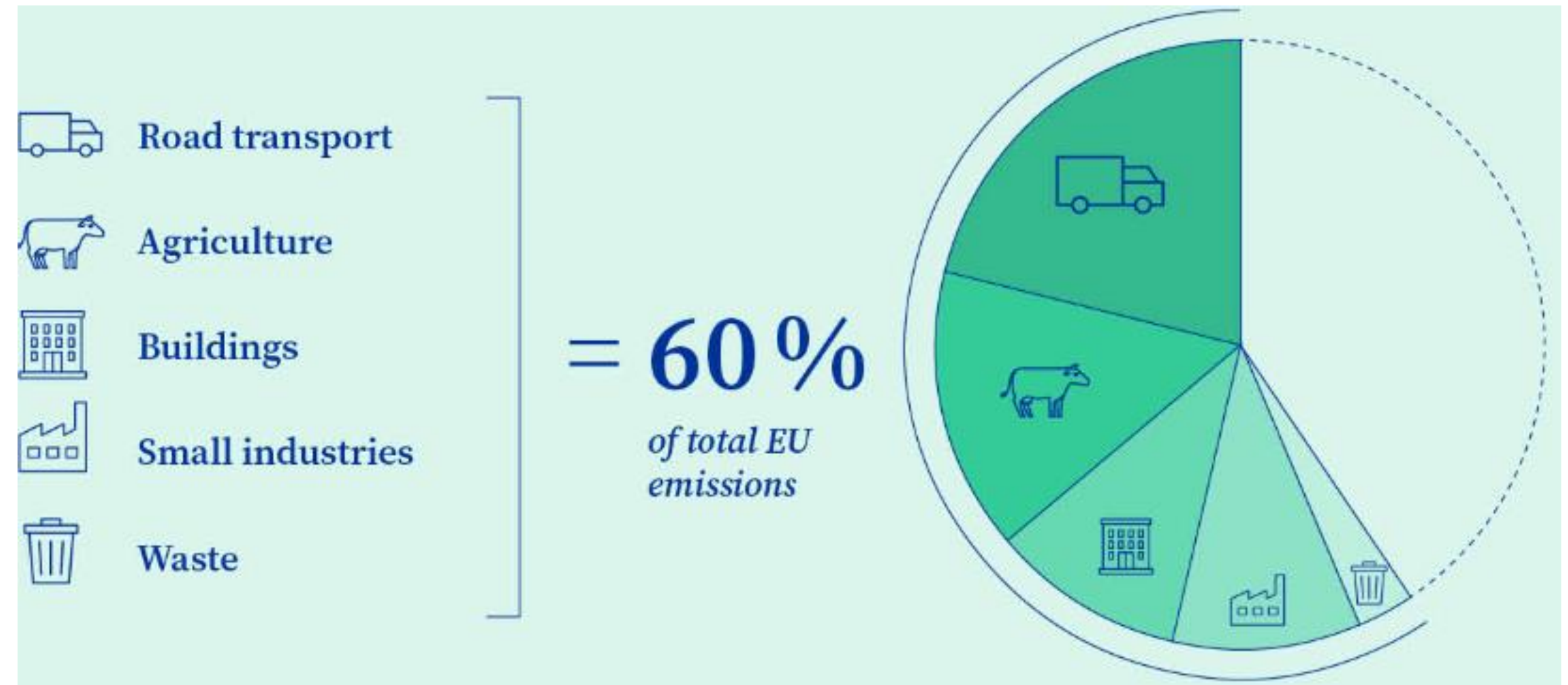
- Výrobci hnojiv jsou zasaženi **nárůstem cen energií**. To má vliv zejména na **ceny průmyslově vyráběných N hnojiv**. Otázkou je, jak se bude vyvíjet cena a dovoz zahraničního zboží, hlavně močoviny a dalších typů hnojiv (NPK, AMOFOS, DAP).
- Chov hospodářských zvířat stagnuje, takže **není dostatek statkových hnojiv** – kejdy a hnoje. V posledních letech se nestavěly téměř žádné nové BPS, proto na trhu **nejsou ani přebytky digestátu**. Provozovateli BPS jsou obvykle zemědělské podniky, které digestát používají na vlastních polích. **Podpora výroby biometanu**.
- Jedinými **alternativními hnojivy**, jejichž produkce by se dala relativně rychle zvýšit, jsou **kompost a čistírenské kaly**.
- **Komposty** se v zemědělství dosud používaly málo. Kompostárnám nahrává, kromě vysoké ceny minerálních hnojiv, rostoucí motivace obcí třídit bioodpad. **Problémem jsou náklady na dopravu odpadů a kompostu**.
- **Kaly z čistíren odpadních vod** musejí projít rozbory, mohou se používat jen na určité plodiny a na určitých pozemcích a musejí být hygienizované.

Legislativní balíček Fit for 55 – emise GHG

Nařízení EU ke sdílení úsilí (Effort Sharing Regulation, ESR)

Stanovuje závazný cíl pro každý členský stát EU ohledně snížení emisí GHG, a to souhrnně v sektorech transport, budovy, **zemědělství**, odpady a malé průmyslové podniky.

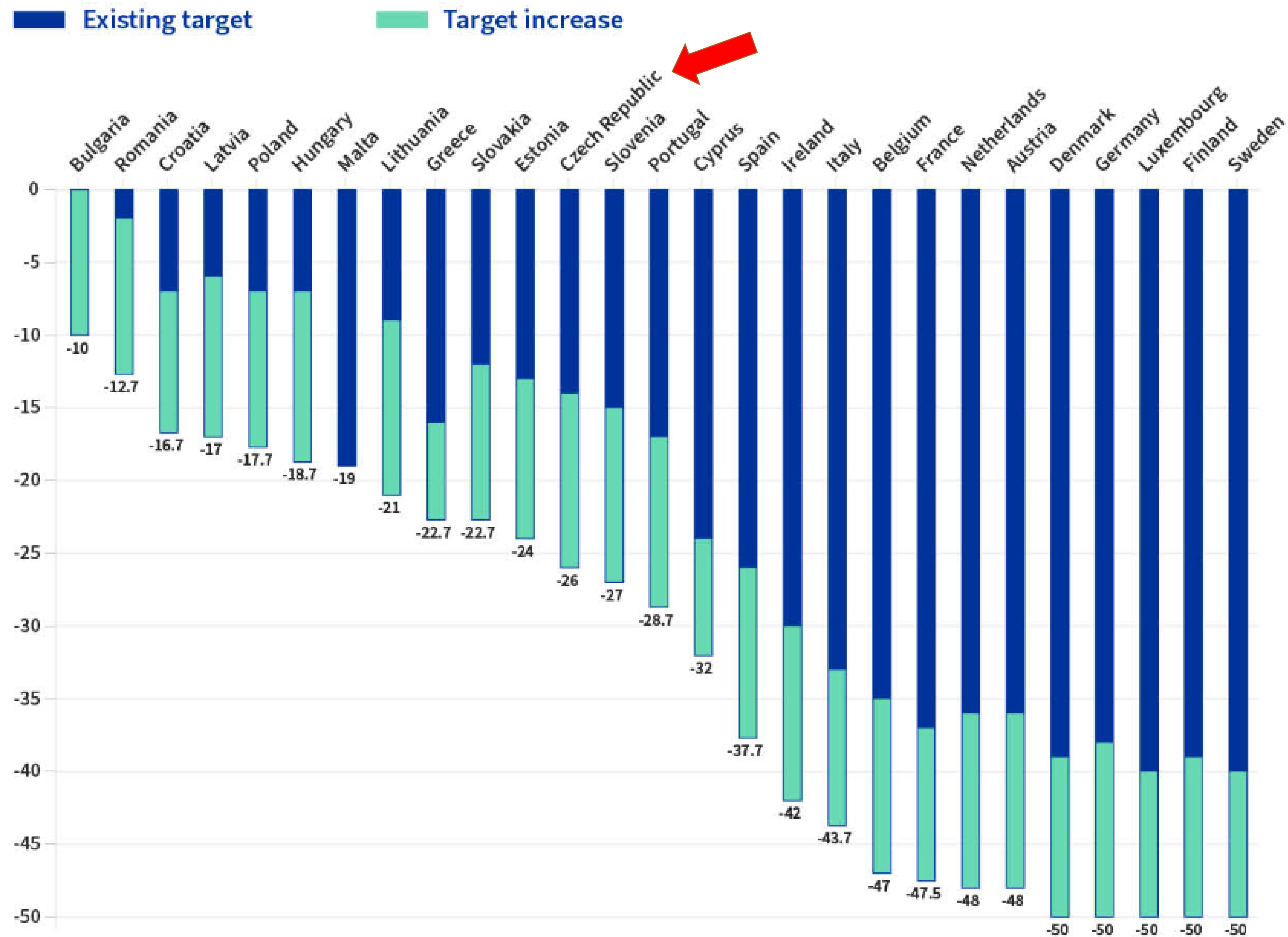
Výsledkem by mělo být dosažení souhrnného snížení GHG v EU v těchto sektorech o 40 % do roku 2030.

Legislativní balíček Fit for 55 – emise GHG

Nařízení EU ke sdílení úsilí (Effort Sharing Regulation, ESR)

ČR musí zvýšit své úsilí ve snižování emisí GHG a dosáhnout cíle snížení 26 % do roku 2030, oproti stávajícímu cíli 14 %.

Uhlíkové zemědělství

Uhlíkové zemědělství zahrnuje postupy, které pomáhají **odstranit skleníkové plyny** z atmosféry a dlouhodobě je uložit v půdě nebo v biomase.

Strategie F2F počítá s tím, že tyto **postupy by měly být finančně odměněny** v rámci SZP nebo z jiných veřejných či soukromých zdrojů.

Hlavní postupy pro podporu uhlíkového zemědělství:

- ✓ zalesňování,
 - ✓ agrolesnictví,
 - ✓ používání meziplodin, krycích plodin, ochranné orby a zvyšování počtu krajinných prvků,
 - ✓ ochrana půdy, snižování ztráty půdy erozí a zvyšování obsahu organického uhlíku v půdě,
 - ✓ cílená přeměna orné půdy na úhor nebo TTP,
 - ✓ obnova a ochrana rašelinišť a mokřadů.
- Potenciál pro zvýšení sekvestrace uhlíku je zejména **v širším využití minimalizačních a bezorebních technologií, podpoře živočišné výroby, zlepšení osevních sledů a využití zeleného hnojení, případně zatravnění či zalesnění orné půdy.**

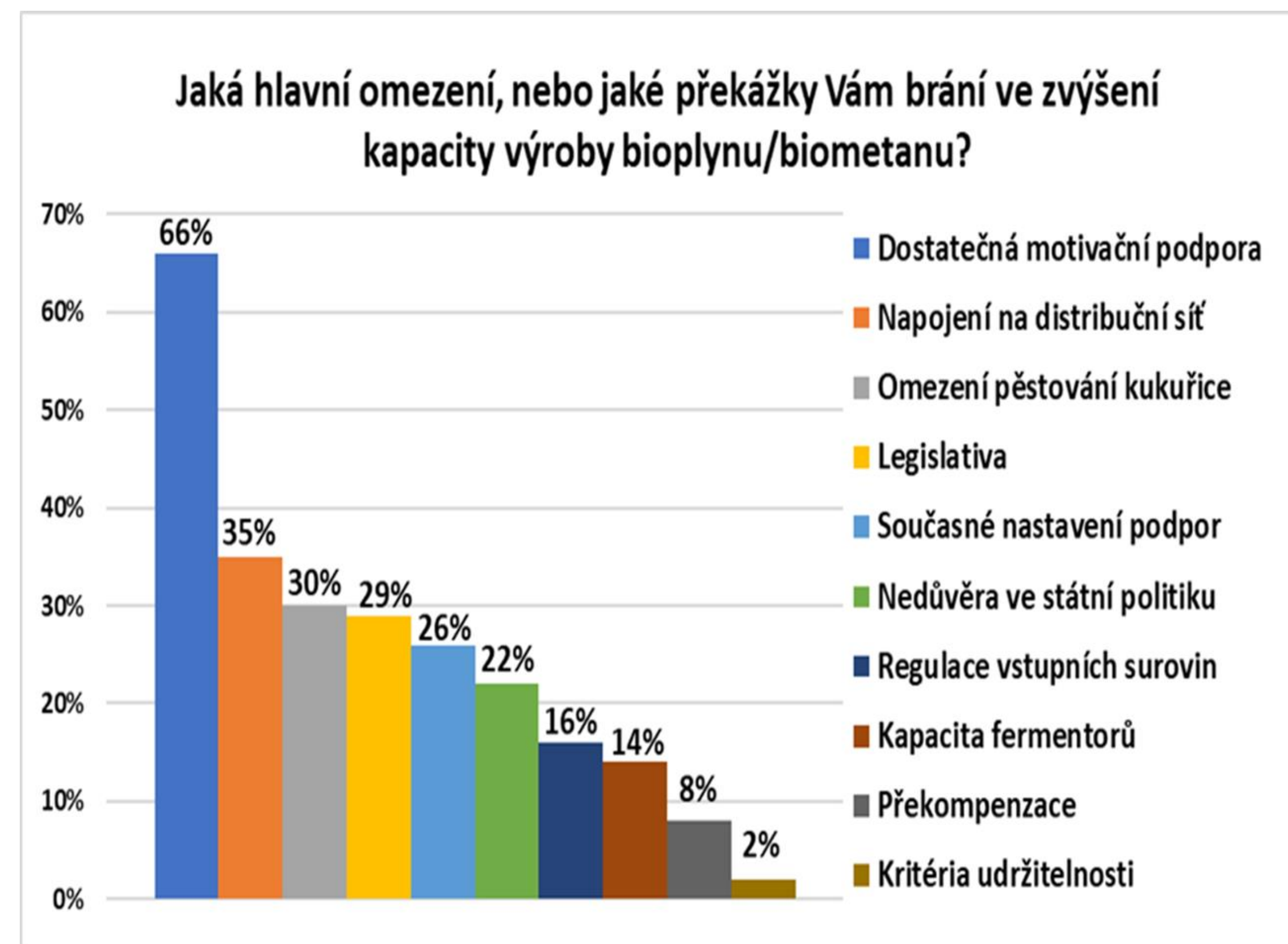
Uhlíkové zemědělství

- **Překážkou** pro rychlé uplatnění principů uhlíkového zemědělství je **především opožděná odpověď systému**, než dojde k prokazatelnému zvýšení obsahu uhlíku, trvá to nejméně 2 – 3 roky od změny hospodaření.
- Základním předpokladem je **vytvořit právní rámec a zajistit transparentní systém monitoringu, reportingu a verifikace** – zajištění stejného způsobu počítání uhlíkové bilance napříč EU.
- Evropská komise - právní rámec pro certifikaci ukládání uhlíku, 30. 11. 2022

Bioplyn a biometan

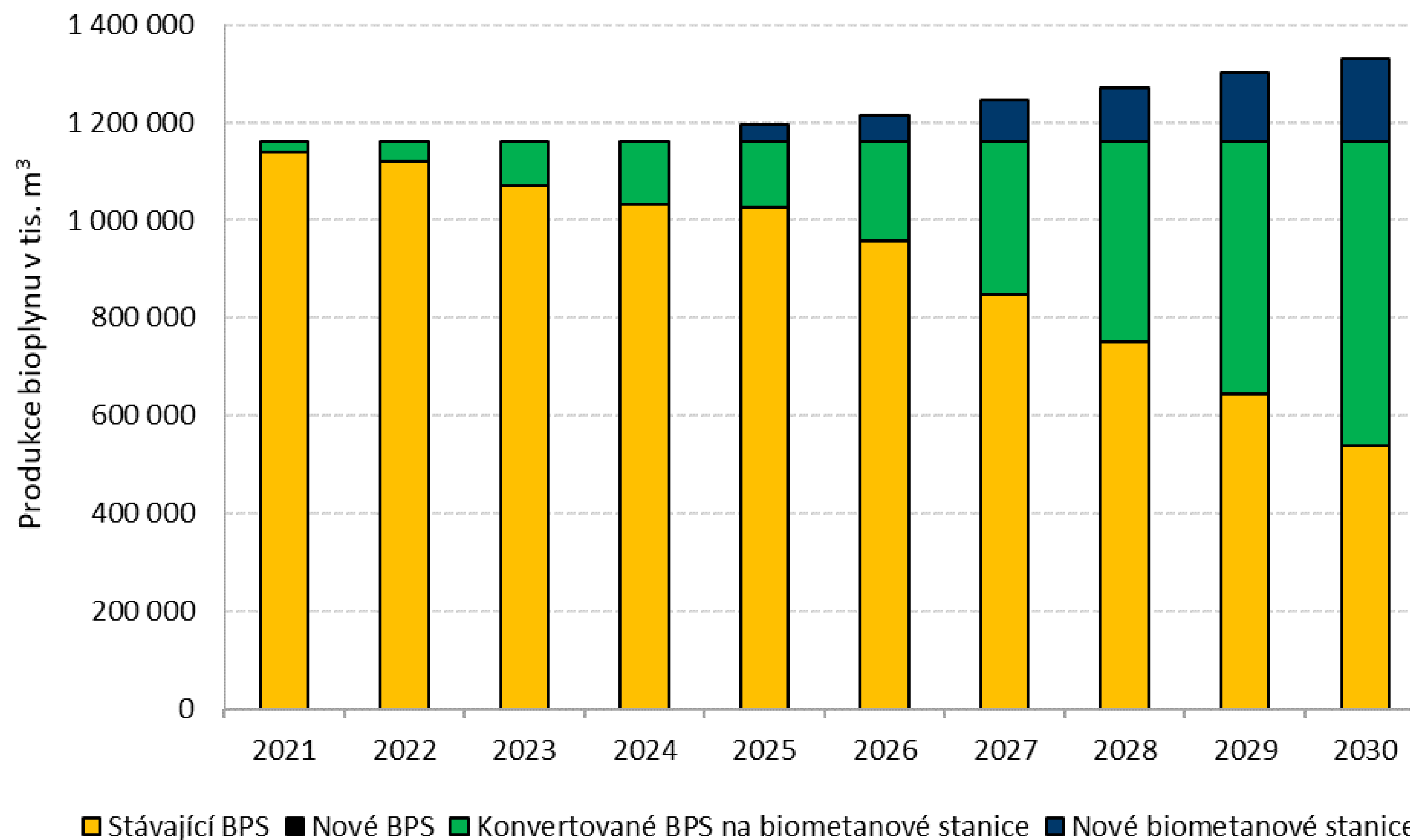
- V ČR je cca 570 zdrojů využívajících bioplyn. Cca 75 % všech BPS jsou zemědělské BPS využívající převážně zemědělskou biomasu (pěstovaná biomasa, kejda, zemědělské odpady). BPS produkují cca 9 mil tun organo-minerálního hnojiva (digestát, separát, fugát).
- Většina zdrojů vyrábí z bioplynu elektřinu kogenerací, tzn. v rámci **kombinované výroby elektřiny a tepla**.
- Ve vstupních surovinách **roste podíl BRO**, ale jeho potenciál je limitován (část je využita v kompostárnách). Proto je odpadní biomasu nutno doplňovat udržitelně pěstovanou biomasou.
- MZe připravuje jako jedno z investičních opatření **zastřešení koncových skladů digestátu**, zvýšení akumulace bioplynu a výroby bioplynu o 10-20 %.

Bioplyn a biometan

Velký potenciál do budoucna je výroba biometanu, zejména z pohledu konverze stávajících BPS na výrobní biometanu.

Očekávaná produkce bioplynu (zemědělské bioplynové stanice) podle **Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu**

Společná zemědělská politika

- **Hlavní politika pro realizaci strategie Farm to Fork v oblasti zemědělství**
- Trvání politiky již 60 let, v mezidobí **řada reforem** – v programovém období 2023 – 2027 je SZP orientovaná na výkonnost a zohlednění cílů strategií F2F a ochrany biodiverzity.
- Oproti minulému programovému období 2014 – 2020, které disponovalo nástroji PRV, Přímé platby a SOT, je v tomto období **vše sloučeno do jednoho dokumentu - SP 2023 – 2027** (RV + PP + sektorové intervence).

Schvalování Strategického plánu:

- 12. 10. 2022 strategický dokument schválila vláda ČR
- 14. 10. 2022 odesláno na EK, na přelomu listopadu/ prosince očekáváme schválení a vydání Rozhodnutí ze strany EK

Společná zemědělská politika

- **SZP 2023 – 2027 má 10 cílů**, největší důraz kladen na podporu příjmů zemědělců a následně na ochranu klimatu a životní prostředí.
- Široká nabídka cca 100 intervencí, je zde větší důraz na klima a ŽP.
- Oproti minulému období je **výrazně snížen rozpočet obou pilířů**, ale je doplněný vysokým kofinancováním 2. pilíře ze státního rozpočtu.
- **Celkový rozpočet na 5-ti letou realizaci SP SZP je cca 8 mld. EUR**
 - rozpočet na oblast přímých plateb (EZZF) je celkem 4,275 mld. EUR
 - rozpočet na oblast rozvoj venkova (EZFRV) 3,6 mld. EUR (s kofinancováním z národního rozpočtu).

Společná zemědělská politika

Příprava legislativy na národní úrovni – 11 nařízení vlády

- návrh NV k podmíněnosti (příprava VPŘ)
- návrh NV k PP (příprava VPŘ)
- návrh NV k EZ (příprava VPŘ)
- návrh NV k Agro-envi opatření (příprava VPŘ)
- návrh NV k Leso-envi platbám (příprava VPŘ)
- návrh NV k Agrolesnictví (příprava VPŘ)
- návrh NV o podmínkách provádění opatření zalesňování zemědělské půdy (ve VPŘ)
- návrh NV o podmínkách provádění opatření DŽPZ (po VPŘ),
- návrh NV o zvýšení obranyschopnosti v chovu prasat vakcinací (po VPŘ)
- návrh NV o podmínkách provádění opatření v oblastech s přírodními znevýhodněními (v MPŘ)
- návrh NV o podmínkách provádění opatření v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě (v MPŘ)

- Probíhá příprava pro projektové intervence
- Příprava IT systému pro monitoring a reporting

Děkuji za pozornost

Ing. Vlastimil Zedek

tel.: 221 812 892

email: vlastimil.zedek@mze.cz